СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 47. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 27-го лютого 1940. No. 47. Jersey City, N. J., Tuesday, February 27, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЛІТАКИ УНИКАТИМУТЬ БЕРМУДИ

НЮ ЙОРК. — Всеамериканські Летунські Шляхи подали до відома, що їх почтові літаки, які на дорозі до Европи зупинялись у Бермуді, тепер не будуть там зупинятись, а їхатимуть просто до Европи. Представник згаданої компанії заявив, що тепер це можна буде робити тому, що компанія побудувала на океані дві пливаючі метеорольоґічні стації які подаватимуть погоду до материніх стацій. Ту погоду будуть подавати також американські кораблі. Від вибуху війни кораблі воюючих країв перестали подавати погоду тому, щоб тим не улекшувати ворожим літакам їх акції.

В той спосіб почтові літаки уникатимуть дошкульної анґлійської цензури, що все відбувалась на Бермуді. Та цензура стала предметом суперечки між Америкою й Анґлією, а навіть мала свій відгомін в американськім конґресі. Тому цей учинок летунської компанії треба вважати також як демонстрацію проти Анґлії.

СПРАВА ТРЕТЬОГО КАНДИДУВАННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Тому, що президент не відтягнув свого назвища від голосування в правиборах у стейті Ілінойс, прихильники політики „третього розділу" та третього кандидування переконані, що це є знаком, що президент годиться третій раз кандидувати. Вслід за тим вони готуються його назвище на власну руку подавати до правиборів у кожнім стейті. Його назвище подано без його одобрення в ілінойськім стейті, проте прихильники третього розділу думають, що колиб він того не бажав, то був би відтягнув його так, як це зробив посадник Ля Ґвардія.

ПРЕЗИДЕНТ НА МОРІ.

КРИСТОБАЛ (Каналова смуга). — Президент Рузвелт далі подорожує на военнім кораблі здовж Каналової смуги та оглядає укріплення на островах, що лежать у горлі до Панамського Каналу. Президент дістав літаком велику скількість урядової почти, яку він візьме під розвагу.

ДОЛЯ ФИЛИПИН.

МАНІЛЯ (Филипини). — Филипинський комісар Сейр заявив, що Филипини в 1946 році таки дістануть повну незалежність, як це ухвалив пару літ тому американський конґрес. По тій ухвалі виринали були голоси, що коли Филипини дістануть незалежність, то їх зараз захоплять японці. Тому треба ту ухвалу змінити, говорили ті голоси. До них належить бувший комісар Филипин МекНот. Сейр говорив, що не можна тепер ламати тої постанови, на яку вже багато літ ждуть филипинці, а також американці вже привикли до неї. Та найголовнішою причиною, чому Филипини повинні дістати незалежність, є це: щоб удержати їх при Америці, треба витрачати величезні суми на збро́ення, розбудову фльоти й укріплення, положені далеко на Тихім океані. Витрати на ті збро́ення далеко не покривають тих приходів, які має Америка з Филипин. Тому американський платник податків не згодиться на те, щоб Филипини далі держати при Америці, говорив Сейр.

СЕНАТ ПРИ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Палата представників далеко скоріше впоралася з ріжними державними справами, зокрема з буджетом, ніж сенат. Тому палата представників матиме три дні відпочинку; ті самі справи тепер буде передумувати сенат. Він тепер буде одобрювати, або відкидати, ті обтинки в буджеті, що їх поробила палата представників. Догадуються, що внаслідок скорого викінчення справ розпущення конґресу наступить десь у другій половині травня.

КАМПАНІЯ ЗА ПОМІЧ ПОЛЯКАМ.

НЮ ЙОРК. — В Ню Йорку створено комітет помочи полякам, на чолі якого стоїть полковник Доновен. Той комітет поставив собі за ціль зібрати на поміч польському населенню під окупацією зібрати $300,000. Подібні комітети мають створитись по інших стейтах і всі вони разом мають зібрати один міліон долярів на ту ціль.

ПОЖАРНИКИ ВІДТЯГАЮТЬ РЕЗИҐНАЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — Під напором посадника Ля Ґвардії головний комісар пожарництва, МекЕліґат, відтягнув свою резиґнацію і згодився ждати на установлення висоти його пенсії, аж прийде його наступник. Ля Ґвардія сказав, що це не гарно з боку МекЕліґата самому уступати і самому назначувати собі висоту пенсії. Цей арґумент поділав на МекЕліґата. Також поділало це, що посадник не приняв резиґнації і зарядив слідство.

ОСИРОТИВ УБИВСТВОМ 7 ДІТЕЙ

Фред Скотіл, 46-літний мешканець Сейлему, Ню Джерзі, котрий недавно вийшов з вязниці по відсидженні 10 місяців за продаж трунків, убив свою жінку у сні, а потім себе самого. Семеро дітей у віці від 7 до 15 літ стали круглими сиротами. Найстарший хлопець повідомив поліцію про подію.

ЗВЯЗАВ СЕБЕ З ТРЬОМА ВБИВСТВАМИ

Прокураторія в Бруклині, Ню Йорк, каже, що Алберт Ґаеті, котрого вона збирається поставити на суд за вбивство Джана Ґласа, признався до ще двох інших убивств, між іншим до вбивства одного детектива.

КОНФІСКАТИ ЛЬОТЕРІЙНИХ БІЛЕТІВ

Філядельфійська поліція арештувала одного чоловіка й сконфіскувала від нього льотерійні білети вартости коло міліона долярів.

Каже поліція, що поважна частина білетів була фальшована.

І ВИЗНАЧНІ ПОЛЯКИ ТАКИ НЕПОПРАВНІ

На бенкеті Лайонс Клюбу в готелю Форт Ґері в Винніпеґу промвляв 25-го січня місцевий польський консул, д-р Юліюш Шиґовскі, про перетворення Европи по війні у федерацію держав і при тім згадав про давню „Жечпосполиту", що то, мовляв, б у л а федерацією Польщі, Рутенії, Білоруси, Литви й України. Як бачимо, то поляків і гробова дошка розуму не навчить... Хто як хто, а поляки вчені, з докторатами, повинні би й менше знаючим пояснити, що українські землі не поділяються на якусь там Рутенію й на Україну. Чи поляки й на далі говорять про Рутенію й Україну, як про дві відмінні країни, щоб і на далі претенсії могли ставити до західніх областей України? Час уже бодай полякам з докторатами більше розуму й такту мати, коли хочуть, щоб українці ставилися чемно та із співчуттям до них!

РОСІЯ РОСІЄЮ

На весні 1937 р. арештовано в Советській Україні вчителя Д. Филиповича як „політично підозрілого" і виключено з комуністичної партії (бо жадна інша партія не сміє в Росії існувати). Дочка вчителя написала до прокуратора в Києві прохання, щоби приспішив доходження. Відповіди не було. По двох роках, на весні 1939 р., Филиповича випустили на волю, привернули йому посаду, приняли назад до комуністичної партії. Значить, усе ґаразд. Ба, в грудні 1939 р. дочка Филиповича дістає накінець відповідь на свій лист. Прокуратор пише їй, що її батько засуджений і перебуває на засланні, але не знати де, і що кари змінити не можна. Значить, прокуратор не знав, що Филиповича ані не засуджено, тільки що його невинно подержали два роки в тюрмі.

СУДИТИМУТЬ ПОСАДНИКА ВАРШАВИ

ПАРИЖ. — Націстична влада, як подають польські джерела, має поставити під суд посадника Варшави, Степана Старжиньского, за зловживання фондами міста. Старжиньского вважають поляки героєм за оборону Варшави.

ВРЯТУВАЛИ 6 ПОЖАРНИКІВ З ГОРІЮЧОГО ДОМУ

Підчас гашення горіючого дому на 23. вул. в Ню Йорку, що займився від вибуху хемікалій у домі, шість пожарників знайшлися в небезпеці втрати життя, коли пожар відтяв їх на даху горіючого дому. Завдяки геройським заходам їх товаришів удалося в останньому моменті звести загрожених на сусідній дім.

ПУДЕЛКО ВРЯТУВАЛО ПОЛІЦАЯ

Нюйорському поліцаєві, Мартинові Калаганові, вистрілив підчас арештування одного крамничного грабіжника його службовий револьвер. Куля попала би була йому в груди, але поцілила в цинкове пуделко з горошинами на нестравність, і відбилася.

ЗБІЛЬШИТЬСЯ ВИРІБ ПАПЕРУ В КАНАДІ

З Форт Вилйєм повідомлено, що через війну в Европі зменшилася достава паперу до Північної Америки. Одночасно збільшилося тепер запотребування часописного паперу в Злучених Державах. І на підставі цих двох причин можна буде сподіватися великого „буму" у виробництві паперу по тамошніх папірнях. Значить, що зможе знайти вне́вдовзі багато робітників заняття по канадійських папірнях і по лісах, де рубають дерево на папір.

СКІЛЬКИ ЗАТОПИЛИ?

БЕРЛІН. — Німецьке военне командування подає, що впродовж 5 місяців війни затоплено 496 кораблів, поемности 1,810,315 тон. В тому є аліянтські й невтральні кораблі, що довозили товари до Анґлії. Цей рахунок не є такий, як його подають ненімецькі джерела.

19-ЛІТНІЙ ХЛОПЕЦЬ ПІДОЗРІЛИЙ ЗА ВБИВСТВО

Поліцая Лонґ Бічу, на Лонґ Айленді, арештувала Джека Гомера, 19-літнього покінченого студента вищих шкіл і бувшого сторожа на морськім березі, як підозрілого за вбивство 68-літнього перекупня Самуела Рапапорта.

Прокураторія каже, що вона має самопризнання Гомера. Мовляв, ціллю злочину був грабіж.

ПРИБУЛО 20 МІЛІОНІВ КАЧОК ЗА 4 РОКИ

Товариство Докс Онлимитед повідомило про зріст качок у Канаді. Коли зорганізовано згадане товариство для охорони качок, то до Канади на літо прилітало до 40 міліонів диких качок. Це було 1935 р. А вже 1939 р. вичислено понад 59 міліонів і 682 тисячі диких качок. А обраховують качаче населення в той спосіб, що приблизно обчисляють, скільки припадає диких качок в літі на одну квадратну милю канадійських озер.

Таке обчислення роблять у кількох місцях Канади. А опісля помножують пересічне число качок на 1 квадратній милі числом квадратних миль усіх озер в Канаді, де осідають дикі качки. Кажуть, що заходами самого Т-ва Докс Онлимитед збережено й розмножено півпята міліона диких качок.

ДОЧКА МІНІСТРА НА ВОЄННІЙ СЛУЖБІ.

Елспен Айронсайд, 22-літня дочка начальника англійського генерального штабу, як учасниця жіночого відділу територіяльних військ, чистить свій автомобіль.

УКРАЇНЦІ В РУМУНІЇ В БОРОТЬБІ ЗА НАЦІОНАЛЬНІ ПОЛЕКШІ

БУКАРЕШТ. — Кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс" доносить, що українці в Румунії, а головно ті, що живуть на Буковині, розпочали нову акцію, щоб добитись більших прав для своєї мови і церкви. Оті їхні домагання стали тепер осередком уваги з боку румунського уряду. Кореспондент подає, що в Румунії є міліон українців, з яких 300,000 живуть на Буковині, коло самої советської границі, а решта живе в Басарабії й Трансилванії. Теперішній український рух зосередочений на Буковині. Кореспондент подає, що як Совети заняли Галичину, то розпочали на буковинсько-советській границі пропаґанду при помочі голосників, ведену українською мовою. Наслідком цеї пропаґанди яких тисяч молодих українців перейшли з Буковини на українські землі під Советами. Та як Совети змінили пограничні війська і наслали азіятів на місце українців і як зачали доходити відомості про арештування українських провідників під Советами, українці на Буковині змінили своє становище. Румунський уряд використав це в такий спосіб, що згодився на деякі полекші щодо українських шкіл і української православної церкви. А також назначено королівським декретом одного з українських провідників сенатором. Тепер українці далі переговорюють з румунським урядом і домагаються дальших концесій. Кореспондент подає, що українці в Румунії надіялись відновлення незалежної України, як Гітлер зачав свій наступ. Та як він згодився на прилучення Карпатської України до Мадярщини, а далі, як заключив союз із Советами, український нарід вважає його зрадником.

ЯК Є З ЛЬВІВСЬКИМ УНІВЕРСИТЕТОМ?

ЛЬВІВ. — Львівський університет зветься тепер „Університет ім. Івана Франка". Советський плян навчання обовязує вже вцілості на таких виділах: історичний, фільольоґічний, правничий, фізичноматематичний і природничий. Виклади українською мовою відбуваються на виділах: правничім, історичнім і фільольоґічнім. По українськи і польськи викладають на фізично-математичнім виділі й природничім. Студенти мають вивчити засади марксизму і ленінізму, а також московську мову і літературу. Між професорами українцями є такі: Студинський, Возняк, Колесса, Полянський, Пастернак, Сімович. Помагали перемінювати університет на советський також і визначні польські професори. На університет принято коло 1,000 студентів.

ВАЖНА ЗМІНА.

СОФІЯ. — Столиця Болгарії приняла дуже сердечно румунського міністра торговлі, Константінеску, що при відїзді крикнув з ваґону „Хай живе Болґарія!" З того заключають, що певно прийшло до порозуміння між Болгарією і Румунією через спір за Добруджу.

БОГ Є З НІМЦЯМИ, КАЖЕ ГІТЛЄР.

МІНХЕН. — У своїй черговій промові Гітлер повторив давні закиди, звернені проти аліянтів як „ошуканців", що ограбили Німеччину з кольоній. Казав, що Анґлія тріскає зо злости, що Німеччина заключила союз з Советами і її випередила в тій акції. Зазначив, що Німеччина є тепер непоборна військово й економічно, а крім того ще й тому, що над нею є — Бог, який її ніколи не опустить.

СКАНДИНАВІЯ СТВОРИЛА ОДИН ФРОНТ.

КОПЕНГАҐЕН. — Не дати себе втягнути до европейської війни і вимагати відшкодування за втрати, понесені через военні операції воюючих сторін. Отсе є те, на чому погодилися підчас спільної конференції представники Данії, Швеції й Норвеґії, що вислали з нарад привіти неприсутнім представникам Фінляндії й Ісляндії, що також зачислені до скандинавського бльоку. Конференція заявилася за негайне припинення війни Советів з Фінляндією на підставі визнання незалежної Фінляндії, як теж проголосила, що згадані скандинавські держави готові посередничити в справі замирення аліянтів з Німеччиною. Всі ті держави становитимуть тепер один бльок і вестимуть спільну акцію оборони своєї невтральности.

ПОКИЩО ПРИТИХЛО.

ІСТАНБУЛ. — Як Туреччина так і Сталін стягнули військо з граничної смуги на Кавказі, щоб тим зліквідувати пограничний інцидент, підчас якого советський військовий відділ перейшов на турецьку територію. Та, як кажуть знавці, це тільки відложено властиву военну розправу, яка певно зачнеться з весною.

ЩЕ ОДИН КАНАЛ, АЛЕ ПОКИЩО В ПЛЯНІ.

МОСКВА. — Совети плянують викопати канал Двина-Дніпро. Обидві ріки треба поглибити. І тому роботи потревають довше, яких три роки.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$.745
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ТАКИ НІЧОГО НЕ ВЧАТЬСЯ

Із заголовку можна догадатися, що маємо тут на думці поляків. Чотири рази розбирали їм державу. Отже було з чого набрати досвіду! Були вони і є в нещасті, але не можуть нарікати, що їм не сприяла доля. Навпаки, можна твердити, що таки мали велике щастя, коли мати на увазі останню світову війну і ті „подарунки", якими Польщу обдаровано коштом інших народів. Бож це дано Польщі, щедрою рукою ще одну нагоду виявити свою життєву силу і державну мудрість, чи навіть свою „місію", про яку вона постійно говорить. Та, як знаємо, Польща ось тих сподівань своїх приятелів не виправдала. Іспит, який вона здавала впродовж 20 років своєї незалежности, випав, легко кажучи, недостаточно, а під багатьома оглядами, коли йде про відношення до непольських народів, лихо. Польща не прихилила до себе серця тих непольських народів, яких землі вона загарбала, яких змагання до волі вона потоптала. Нова ненависть до польського режиму поглибила тільки давню історичну ненависть і відновила давні рани, що походять іще з часів польського королівства. Ті рани тепер такі глибокі, що треба наївности і сліпоти, і то цілковитої сліпоти, щоб не розуміти і не бачити, що неможливо навіть думати про таку можливість, щоб український нарід, чи який його чесний провідник, міг погоджуватися з тим, щоб українські землі знову могли бути під Польщею. Як сильно український нарід не терпів би під большевиками, із якою ненавистю не відносивсяб до Советів, то це не має нічогісенько спільного з таким думанням, що українці з Західної України булиб склонні задля терпінь під большевиками вертатись назад під Польщу.

Історія приналежности українських земель до Польщі скінчена. Зачалась нова картина боротьби українського народу за незалежну і соборну Україну: посилена боротьба з Москвою. У тій боротьбі може польський нарід допомогти українському народові тим, що у своїм власнім інтересі прикаже польському урядові й своїй шовіністичній верхівці скінчити з маяченнями про „Малопольську Всходню" чи інші українські землі, як евентуальні частини нової Польщі. Оті маячення до нічого доброго не доведуть, бо Польща тих земель ніяким чудом не дістане, а тільки зажене ось тим маяченням увесь український нарід до боротьби з нею. А та боротьба тепер безцільна й безпредметова. Якщо того, що кажемо, новий польський уряд не зрозуміє, і якщо в Америці буде поширюватись польська пропаганда за відбудову „старої Польщі", вкллючно з західньо-українськими землями, то проти такого нового насильства і злочину виступлять негайно збірно й усі американці українського роду. Це є віз і перевіз. Це така засаднича справа, що не визнає ніяких викрутів. Тому вона мусить бути ясно поставлена, ясно сказана і ясно вирішена. Ніякої особливої дипльоматії тут не треба, а треба тільки політичного розуму і чесноти.

КАВКАЗ

Війна в Европі, раз почата, має тенденцію поширитися на дальші держави й континенти. Уже перед німецько-польським конфліктом до англьо-французької коаліції прилучилася Туреччина. Чим менше надій мала дипльоматія західніх держав на прилучення Советського Союзу до протинімецького бльоку, тим більшої ваги для Франції та Англії набирала турецька приязнь. Колиж Сталін рішучо відвернувся від західніх демократів і навязав приятельські відносини з Німеччиною, то в Парижі й Лондоні повстав плян загрозити советській державі через Кавказ. Мостом до кавказу має бути Туреччина. Кавказ називали колись найдорожчим самоцвітом у короні царів російських. Про багатства цієї країни складали легенди ще староминні греки (міт про арґонавтів, про Ясона та Медею й ін.). Раніше люди шукали тут срібла й золота, тепер на Кавказі знайдено ще більші багатства: „рідке золото" — нафту в Баку, манґанову руду в Чіятурах і інші мінеральні та ростинні матеріяли для промислу й торговлі. Особливу ціну для Німеччини має кавказька нафта, бо в теперішній „моторизованій" війні треба величезної скількости бензини. Недостача бензини може дуже ослабити боєздатність модерної армії, бо без бензини не літають аероплани, не їздять повзи і автомобілі, не рухаються підводні човни.

Туреччина має до Кавказу свій особливий інтерес: отжеж Кавказ ще в 19. столітті був турецькою провінцією. В перші половині 19-го віку російський цар Микола Перший назвав був Туреччину „хворою людиною". Ще по скінченні світової війни 1918 року близькі й далекі сусіди на всі сторони розтягали землі „хворого чоловіка" Туреччини. Від загибелі врятував Туреччину Кемаль-паша, котрий учинив справжню культурну й політичну революцію в цій країні. З народу відсталого, що своїми думками й почуваннями сидів глибоко в середньовіччі, Кемаль зробив модерну, европеїзовану націю. Почалося відродження турецької промисловости, торговлі, письменства, науки. З причин зрозумілих Кемаль і його однопартійники звертали найбільшу увагу на свою армію. Від 1920 року Туреччина Кемаля Паші була в добрій згоді з большевицькою Росією. Але 1939 р. шляхи цих держав розійшлися. Турки тепер дивляться на советську державу, як на „хвору людину".

Недалеко від турецької границі лежить нафтове місто Баку, від котрого є нафтовід до Батуму над Чорним морем. Баку лежить на землі Азербайджану; азербайджанці щодо мови й культури — ті самі турки. До кінця 1920 року Азербайджан був самостійною державою. Після його окупації большевицьким військом азербайджанські самостійники перебралися почасти в Туреччину та до ріжних країн західньої Европи. Довший час турки ховали перед большевицькою Росією свої симпатії до азербайджанців, але тепер вони вже виразно говорять і пишуть про те, що не тільки Азербайджан, але й цілий Кавказ має вернутися до Туреччини. Нема сумніву, що азербайджанські татари раді булиб відірватися від Росії, хочби їм довелося стати турецькою провінцією. Не можна цього сказати про інші народи Кавказу. Преміром, вірмени — давні вороги Туреччини. Вони завжди готові були йти з кожним противником турків, навіть з царською та большевицькою Росією. Грузини, хоч ненавидять Росію, одначе не допускають думки про прилучення Грузії до Туреччини. Також між кавказькими верховинцями, яких ми загально називаємо черкесами, нема одного погляду щодо турків: більшість черкесів на еміґрації рішучо туркофільська, з ненависти до большевицького режиму. Турецька пропаганда ставить також домагання, щоб до Туреччини був прилучений ще й Північний Кавказ (область Кубанська, Терська, Чорноморщина), себто землі, **заселені в більшості українським народом.** Вказують на те, що, мовляв, сам турецький президент Ісмет-Паша родом з кубанських черкесів і що він хоче заволодіти землею своїх предків. **Турецькі претенсії ідуть ще далі, а саме. — до Криму,** що був колись під турецькою зверхністю.

Як бачимо, ці турецькі пляни оперують арґументами воєнної сили і не числяться з волею тих народів, що живуть на Кавказі і в Криму. Згідно з модою, також турки говорять про боротьбу за „культуру й цивілізацію", як інші про безпечність кордонів та про право на життя. Але якимиб гаслами хто не прикривав своїх намірів, кожному ясно, що теперішня війна в Европі нічим не ліпша від світової війни 1914—1918 року. Як тоді, так і тепер на першім пляні стоять імперіялістичні інтереси великих і менших держав. Слова про „високі ідеали" були тоді і тепер лишаються фразами без змісту.

ЩО СКАЗАВ БИ ВАШИНГТОН?

Яку політику вів би Джордж Вашингтон супроти подій в Европі, коли би був тепер президентом Злучених Держав Америки? От таку то тему порушували численні бесідники по цілій Америці з нагоди обходу уродин першого президента Злучених Держав.

Деякі з бесідників хотіли би бачити Вашингтона прихильником строгої неутральности та навіть ізоляції. Та виявляється, що це не Вашингтон, а Джеферсон висказався був проти „звязуючих союзів" („ентенґлінґ еляенсес"). Та Вашингтон сказав майже це саме в своїй прощальним посланні, в якому є таке: „Ми повинні бути на осторожності проти інтриґ чужих націй, якщо би ці старалися вмішуватися скрито чи посередньо у внутрішні справи нашої держави, або колиб старалися накинути права чужої держави.. Ми повинні бути приготовані до війни, одначе ніколи не витягати шаблі, хіба у власній обороні, так довго, як справедливість, наші найосновніші права та національне пошанування не можуть бути збережені без неї".

На цю тему пише в „Ню Йорк Таймс" письменник та історик Руперт Гюз і каже, що Вашингтон противився т. зв. „вічним союзам".

У 1778 р. Ляфает плянував повести велику армію до Канади, яка малаб складатися з американців та 5,000 французів, що їх мав вислати французький король. Одначе Вашингтон полив зимною водою на ці пляни малого Фяфаета, якого любив, доказуючи, що підбій Канади є не тільки неможливим, але небажаним.

Але коли мова про тимчасові союзи, то Вашингтон не був від того, щоби притягнути прим. Францію для справи американської революції. Він теж хотів посвятити ріку Місісіпі як „міст до Еспанії" за цей союз.

У 1795 р. найвищий суддя Джей був післаний Вашингтоном, щоби підписати договір з Англією. На це дуже гостро зареагували французи й негодування між американцями дійшло було до цього ступня, що, як писав Джан Адамс, юрби народу демонстрували перед резиденцією Вашингтона, погрожуючи йому „лінчом".

Вашингтон знав, що Злучені Держави були дитиною Европи, тому не можливо було абсолютно відмежуватись від европейської політики.

Останніми роками другої президентської каденції Вашингтона в його кабінеті повстала опозиція саме через заграничну політику Злучених Держав Америки. Коли Гемілтон накладав з англійцями, Джеферсон симпатизував з французами. Від обох фракцій дуже терпів сам Вашингтон.

Французи противились договорові Джея. А було це вже по великій французькій революції 1789, і молода французька республика, яка виповіла війну майже цілому світові, дуже легковажно могла дописати до тої листи також і Злучені Держави Америки.

Вашингтон писав у листі до секретаря стейту, Пікерінґа, 25-го липня 1796 р., що Злучені Держави „мусять вадержати невтральність, хіба булиб змушені небезпечними обставинами відступити від того".

Проте він настоював, що невтральність є тільки тоді добра, коли є сильна національна фльота, що буде берегти інтерес держави.

Засадничою лінією Вашингтона в заграничній політиці — це евентуальні „короткотреваючі союзи для випадкових конечностей".

Цікаво, як поступив би Вашингтон тепер, коли й „найкоротших" трактатів і договорів не шанують?

З КАНАДИ

УКРАЇНСЬКІ КАНДИДАТИ ДО АЛЬБЕРТІЙСЬКОЇ ЛЕҐІСЛЯТУРИ. — КЕМПБЕЛ ПРО ПОВОЄННУ СВІТОВУ ФЕДЕРАЦІЮ.

Дня 21. березня відбудуться вибори до альбертійської леґіслятури, себто 5 днів перед федеральними виборами. Остання леґіслятура мала 63 послів, навовибрана буде складатися тільки з 57 послів.

Українці мали в розвязаній леґіслятурі 2 своїх послів, Я. М. Попіля й В. Томина, членів урядової партії. Обидва кандидують вдруге. Крім них кандидує від лібералів д-р М. Якиміщак у веґревільскій виборчій окрузі. Чи буде ще більше українців кандидувати, покищо невідомо. Якщоб українці поставилися солідарно, то моглиб вибрати 3 до 4 своїх послів з ріжних партійних уґруповань. Щодо виглядів на перемогу, то має їх найбільше таки партія суспільно-кредитовців, хоч без сумніву ввійде до нової леґіслятури в значно зменшенім числі. Є одначе й такі, що предсказують, що партія цілковито провалиться. У Канаді щастя виборче є дуже змінливе. Суспільно-кредитовому урядові завдячують українці іменування другого шкільного інспектора й кількадесять урядничих посад. Через той уряд стратили вони управу в поодиноких шкільних дистриктах по фармах, бо замісць поодиноких заведено дивізійні шкільні дистрикти, що обіймають від 70 до 100 шкіл під одною управою; є лиш три такі шкільні дивізії, де українці на 5 шкільних тростісів мають більшість і можуть своїми кваліфікованими вчителями обсадити фармерські школи, що містяться в майже чисто українських дистриктах. Якщоб прийшов до влади в провінції новий уряд з іншої політичної партії, то побільшені шкільні дистрикти або дивізії могли би бути розвязані, а фармерські школи управлялись би давнім ладом.

Британський комішонер про повоєнні федерації.

У місті Торонто промовляв з початком лютого перед учительськими зборами, зложеними з 400 учасників, британський комішонер до Канади, сер Джералд Кемпбел. У своїй промові представив він перед учасниками зборів Канаду як більшу ланку між старим і новим світом у будучій, повоєнній світовій федерації.

У своїм докладі потішав він учасників зборів, щоб не попадали в розпуку з причини страшенних обставин в Европі. Хоч ми під теперішню хвилю знаходимось у кігтях найгіршого світового катаклізму, то сер Кемпбел думає, що терпіння поможуть тим, що їх переживуть. За словами Кемпбела, по закінченні війни покажеться певно означене змагання за створення світової федерації. В Европі повстануть правдоподібно Злучені Держави Европи. На гадку Кемпбела, Британська Імперія створить на якийсь протяг часу свою власну федерацію, а опісля прийде до федерації Північної і Південної Америки. Опісля прийде час на Канаду. Канада стане тоді неначе ланкою, що вяже федерацію, відому як Британська Імперія, з федерацією Північної і Південної Америки.

Стратосфера починається на висоті 10 миль на рівнику, коли на земних бігунах починається вона на висоті 6 миль.

Старинна Греція була видала першу монету, що мала на собі вирито людську постать в особі Атени, богині мудрости. На противній стороні була вирізьблена сова.

Жінка: Ратунку! Лікаря! Я проковтнула десять центів!

Чоловік: Чи ти зсунулася з глуздів? Задля десятьох центів маю видавати двацять долярів на лікаря?!

К. М.

Чвалаючий годинник

(Небилиця).

(2)

Годинник був гордістю міста, міщани чванилися ним і дорожили ним, бо то був неабиякий годинник. В тих часах то був одинокий такий годинник на цілий світ. Минулого року приїхав з Італії до Багрина славний італійський годинникар Альбертус Турібюс. Приїхав нарошно на те, щоби придивитися до багринського годинника. Бачте, слава того годинника залетіла аж до Італії!

Зразу міська рада не хотіла впустити Турібюса до годинника на ратушевій вежі. Та коли один радний сказав, що нема ніякої небезпеки, бо Турібюс, хоч годинникар, складного і штудерного механізму годинника не збагне, впустили цікавого.

Італієць справді не годен був зрозуміти годинника. Цілий тиждень призирався щиро до клевців, вальців, сотень шрубок і колісцят, що всі крутилися. В суботу був такий же мудрий, який був у понеділок, коли зачав свої обзорини.

В Багрині жив тільки один чоловік, що міг би пояснити будову годинника. Був ним старий годинникар Туркулич. Що знав, те знав від свого батька, котрий того годинника змайстрував був. Перед смертю передав синові тайну конструкції годинника і навчив його, як у потребі направити. Син, тепер уже також старий і сивий, німий був. Хоч би й не те, то був би італійцеві не сказав нічого, бо своєму батькові поклявся не виявити тайни нікому.

Міський годинник на ратуші Багрина такою був повагою, що попав у закони і привілеї міста. Там, де конечний був точний рахунок часу, суди і всякі уряди рішали так, як показував ратушевий годинник Багрина. Також усі великі пани в околиці, що вже мали кишенькові годинники, приїхавши до Багрина, зрівнювали їх з годиною на багринськім ратуші.

На всім тім іще не кінець. Що днини, коли прийшло полудне, що ночі у півночі, відчинявся годинник і виходив когут. Коли в середині колісцята, клевці, пружини і кляпи зачали стукати, скрипіти і тарахкотіти, когут кричав гострим, хриплим і сильним голосом, слова:

„Православні, бережіться!"

Цей крик когута нісся понад дахи міста, понад його вулиці, майдани і сади аж далеко поза місто. То диво було, не годинник! Такий то годинник замовк, станув саме в хвилині, коли нерозважна дівчина, топчучи старий, прадідний звичай, стягала з пальця заручиновий перстень Стефана Прасляка.

Багринці не сумнівалися, що то Анна Буярівна попсувала годинник своїм нерозумним поведенням. Як би між обома подіями не було причинового звязку, то годинник станув би, скажім, днину раньше; а то Анна моглаб відіслати перстень днину пізніше. А то ні! Сталося одночасно. Чому так? Очевидно тому, що над нами є якась таємнича сила, що деколи хоче показати нам свій гнів.

— Чи маємо терпіти за гріхи одної нерозважної, зле вихованої дівки? — думали багринці. — Треба щось зробити з тим!

Коли міщани не думали сидіти тихо, то тим менше могли знехтувати таку зневагу безпосередньо інтересовані Прасляки. Анна ще більше загострила конфлікт, бо посередникові, котрий хотів помирити її з Прасляками, сказала:

— Стефана Прасляка не хочу знати! Я волілаб вийти за чорта, як за нього!

— Таак? — зашипів обиджений парубок. Ти волілаб чорта? Чортові не дам тебе. Радше, не одному чортові. Передам тебе цілій тічці чортів!

Пішов до адвоката, щоб дівчину передав судові.

Адвокатам поводилося тоді дуже добре. Вони не потребували мучитися ріжними іспитами і риґорозами; не пересиджували над купами книжок і скриптів. Як який уряд, або як яка важна особа дала кому свідоцтво, що він уміє в суді добре крутити, то він ставав без ніякого іспиту вченим правником і адвокатом. Дивним дивом тоді адвокати не розводилися так сильно, як нині, не росли, як підпеньки по дощі.

Обі сторони взяли собі адвокатів. Прасляк Стефан узяв Катулика, Анна Буярівна Термешу. Ворожнеча між Стефаном і Анною перейшла на їх адвокатів. Своїми слугами вони цілі три довгі тижні один одного обсипували найпоганішими лайками і простацтвами. Це була перша частина процесу. Коли вже доволі порозярувалися проти себе, попередавали свої писемні жалоби судові.

В першій інстанції подружні справи судив духовний суд. Суд зібрався в Багрині. Зійшлося сім черців з околичних монастирів. Головою суду вибрано найстаршого віком і достоїнством, отця Георгія, ігумена в Багрині. Наймолодшого, котрий іще не був монахом, бо що лише вступив до монастиря, Туркулича Тодора, покликали на протоколянта.

Згорблений, скорчений, покірний, неначе страшним горем прибитий, явився Стефан перед судом. З головою догори, гордо ступаючи, прийшла Анна. Всі отці духовні заніміли, довгу хвилю позираючи на неї. Одяг на ній був сніжно білий. Мабуть у тім одязі гадала йти до шлюбу. Тепер взяла його до суду. З волосся визирали три пупянки криваво червоних рож. Тим вона заповідала свою непримиримість. Чого рожі не договорювали, це доповідали дві світлі зорі, її горячково горіючі очі. Ті очі казали:

— Я не помирюся! Ні, і ще раз ні!

(Дальше буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. Паньків, Ню Йорк, Н. Й. — На будуче просимо редакцію повідомляти скоріше про подібні виступи, а буде про них згадка.

З ДНЯ

ОЛИВНІ ГАЛУЗКИ.

Президент Рузвелт вислав до Европи підсекретара стейту, Сомнера Велеса, щоб той переїхався по всіх европейських краях, включаючи Німеччину, та провірив ґрунт, чи не можнаб часом замирити Европу. Президент є тої думки, що фактично війни в Европі ніхто не хоче. А колиб та війна далі продовжувалась, то всі в Европі так потерплять, що не можна буде догадатись, хто виграв ту війну, а хто програв. Маючи це на увазі, чомуб їй не погодитись? Цеж чистий розум так диктує.

В подібний спосіб резонує не лише президент Рузвелт, але багато інших людей.

ДРУГИЙ БІК СПРАВИ.

Можливо, що вони мають рацію. В нинішнім часі діються найнеможливіші речі. Чомуб виключати замирення, яке, як сказано, має багато розумових причин?

Всетаки є інші причини, які вказують, що до такого замирення не прийде; що війна в Европі буде тревати довго і принесе страшне знищення, а також великі жертви в людях. Дай, Боже, щоб те „пророцтво" ніколи не сповнилося. Всетаки не треба виключати, що з бігом війни европейські столиці обернуться в руїни, щось на зразок Варшави. А коли по закінченні війни костомаха засяде з олівцем у руці, щоб обрахувати свої прибутки, готово показатися, що половини нинішнього населення забракне.

„НЕ ХОЧУТЬ ВІЙНИ".

Як сказано, найголовнішим аргументом тих, що вірять у замирення, є це, що ніхто війни не хоче. Це правда, що ніхто її не хоче. Але ніхто її не хотів пів року тому, рік тому, два роки тому, а всетаки війна є і люди себе мордують. Покищо лише на морі та на деяких інших відтинках, але всетаки себе мордують і не жартують.

Чеймберлин не хоче війни. Він найбільший „миротворець". І Гітлер не хочи війни, бо „знає, чим війна пахне". Він „сам служив на війні". Також не хоче війни Даладіє, бо „Франція в війні не може нічого зискати". Не хоче війни і Сталін. Своїми бомбовиками і повзами він Фінляндії „мир приносить".

Всі не хочуть війни, а війна є і в Америці алянти замовляють нових літаків на біліон долярів. Замовлялаб Німеччина, Японія й інші, якби могли. Але вони не можуть. Ті замовлення означають, що світ готується до страшної кріваві різні, і то не звертаючи уваги на те, що „ніхто війни не хоче".

ЯКІ ПРИЧИНИ?

Якіж цього причини? — До війни Европу пхають елементарні сили. Европа є перенаселена. В Европі мешкає чотири рази стільки людей, що в Злучених Державах Америки, хоч останні своєю територією приблизно рівняються Европі.

Перенаселення — це причина війни. Приглядаючись ближче до збірного життя людей по великих містах, ми бачимо, що хоч люди пхаються до великих міст, до блеску і вигід міста, то проте в них витворюється більше чи менше свідоме охолодження до інших людей. Кожний відчуває переповнення і кожний хотів би десь утекти від юрби.

Скільки то ми самі втікали від юрби! Хочби на морське побережжя. Чи не кажемо ми: „Ходім там, бо там мало людей!" І в парках шукаємо за самітними місцями, і на фарму втікаємо, бо там небагато людей.

Юрба всім остогидла. А це родить певні підсвідомі потенціяли, які опісля потягають за собою далеко йдучі наслідки. Твориться загальне поденервування, котре опісля капіталізує якийсь політичний провідник і заставляє нарід зброїтись до зверхньої розправи, щоб когось іншого виперти і собі придбати місця.

ЩО ЗИСКАЮТЬ КОМБАТАНТИ?

Але що зискають комбатанти, коли знавці передбачають, що з війни всі вийдуть такі ослаблені, що ніхто не знатиме, чи він виграв, чи програв?

Народи живуть за засадою дерев у лісі. Всі дерева, без огляду на те, чи вони одного ґатунку, чи багатьох, не хочуть, щоб котресь дерево виростало занадто понад голови іншим і забирало їм сонце та соки зпід коріння. Хоч як воно прикро, але кожне дерево волілоб уже, щоб зрубано водночас цілий ліс, замість зрубувати лише його. Бо коли всі дерева будуть зрубані, то зрубаний пень всетаки має ще малу нагоду випустити парості і наново зачати життя. Колиж йому над головою стоять незрубані дерева і забирають сонце, то він і тої малої нагоди не має.

Німеччина не хотіла оставатися в оковах Версаю і почала рости. Алянти не хочуть допустити до того, щоб Німеччина занадто їх переросла. Тому всі мусять боротись, навіть коли цеї боротьби в засаді не хочуть.

Теперішня европейська війна це війна за знищення. Рубають ліс! А зо зрубу пічнуть виростати, на основі принципу довільної конкуренції й збереження індивідуальної свободи, нові парості.

ЯКА ВОДА ПРОСТУДЖУЄ?

Про те, що дуже холодна вода простуджує нагріту від праці або ходу людину, всім відомe. Та є такі випадки, всім навіть і нехолодна вода пошкодить людині. Та коли така вода пошкодить, то значить, що вона нечиста, що має в собі якусь домішку. От, наприклад, по деяких містах воду прочищують по збірниках хльориною. Та хльорина воду прочистить від усяких бактерій, але й сама надасть воді свої прикмети. До води, що до пиття, домішують так трошечки хльорини, що вона зовсім не шкодить. Але до води, що стоїть по збірниках до купання для дітей по містах, часто домішують багато більше хльорини для прочищування. І власне коли підчас купання хто хлєпне не хотячи трошки такої води, або навіть коли трошки води вайде в ніс, то можна дістати простуду. Часом трапляється і джерельна вода, що має в собі значну домішку хльорини і тому можна нею легко простудитися.

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Подає Степан Куропась.

Чин св. Василія Великого, або в скороченні „оо. василіяни", мають тепер у нашому місті три українські церкви, а саме церкву св. Николая на Норт Сайді, пресв. Богородиці на Савт Сайді і св. Михайла на Вест Пулман. Тому 6 років, коли до нас прийшли перші отці василіяни і перебрали церкву на Оклей, люди всіляко думали і говорили. Одні мали страх, що не будуть мати голосу в новому церковному устрою і не будуть могти міняти священиків чи господарити церковним майном, а другі боялися, щоб не златинщено обряд, не впроваджено до церкви органів, та щоб одного гарного дня не зникли трираменні хресті; а інші знов дивилися на зміну власників як на конечну річ, бо на церкві тяжив значний довг. Сьогодня, по роках праці нових господарів, люди бачать усюди зміну на краще, а їхні побоювання не справдилися. За одною церквою пішла друга, потім третя, не стало церковних довгів, клопітів, заведено взірцевий порядок в адміністрації. А останній ігумен, о. Сеничин, умілим поступованням приєднав до церкви навіть тих наших людей, що були в церковних справах байдужними, або стояли осторонь.

Молоді відділи У. Н. Союзу в нашій місцевости не мають великої фреквенції на місячних зборах. Впродовж останнього місяця я відвідав кілька відділів з тим самим вислідом. Знаєте, мало людей приходить на зборн, а ще менше остається на зборах, бо багато з них платять і відходять. Коли це діється зимовою порою, то літом під цим оглядом буде ще гірше, бо звичайно молоді люди рвуться на лоно природи.

Винувати за цей стан справи не можна відділових урядників. Ці приїдуть на час і чекають до кінця, без огляду на те, чи збори відбудуться, чи ні. Урядники деяких молодечих відділів навіть дуже дбають про те, щоб члени приходили на збори. Для цього, щоб члени взаємно краще себе пізнавали, 22-гий відділ вааранжував спеціяльну товариську забаву, на яку дівчат-членниць ескортували хлопці-члени. Хлопці тягнули карточки з іменами дівчат і мусіли привести їх на забаву, відповідно до того, яке призначення одержали.

А от 393-тій молодечий відділ, який хоче заохотити своїх членів приходити на збори, видрукував спеціяльні кореспонденційні картки, якими секретар повідомляє, що по зборах будуть „мувінг пікчерс", і дійсно вони були, значить, слова додержали. А на місячних зборах у січні цей самий відділ, з огляду на великий мороз, давав членам на зборах гарячу каву. Значить, урядники молодечих відділів докладають зусиль, щоб справу направити.

Шікаґовська польська кольонія поволі, але певно, приходить до себе. По ударі, який дістала Польща минулого року, завмерло і польське народне життя в Шікаґу. Люди стратили віру в Польщу, польський провід, армію, а навіть у Францію й Англію. Коли було говорити навіть з розумнішими поляками, то вони лише рукою махали, мовляв, усе пропало, бо Польща вамісць будувати оборонні лінії будувала „косцюлки". Сьогодня вже пропала зневіра. Знідкись узялася в тих людей віра, що Польща встане, як вони кажуть, більша й гарніша. Для відродження Польщі працюють польські світські і церковні установи. Кожного вечора у 52-ох польських католицьких парохіях польське жіноцтво займається кравецькою роботою в користь польського Червоного Хреста, приготовляють убрання і лікувальні прилади, а в костелах клячать маси і моляться. Неділями польські священики взивають до грошевих збірок на Визвольний Польський Фонд словами: „Давайте, аж доки вас не заболить". Від початку війни шікаґовські поляки вислали вже один міліон долярів для потреб Червоного Хреста в Польщі. Поляки радо вступають до війська і вже навіть 4,000 юнаків зголосилися до служби в будучім канадійським польським леґіоні, одначе нема ще згоди Злучених Держав Америки в тій справі. В місті існує дальше польський конзулят. Бувшого конзуля, Ґавроньского, звільнили від виконування обовязків тому, що він належав до великих приятелів Пілсудского, а на його місце прибув недавно з Европи бувший консуль з Пітсбурга, Кароль Ріпа. Галера витали не дуже сердечно. Звичайно офіційно витали його дуже щиро, але маси польські не забувають, що Галер, як ґенерал, не сповнив як слід своєї місії в польсько-німецькій війні, дарма, що майже ввесь час був у стані відпочинку і не мав нічого у бувшого „вожда", Ридза-Смиглого. На вічу ґенерала Галера говорив і бувший президент Гувер. І, як звичайно американці, говорив так, як йому польські аранжери виписали, себто, що з европейських руїн піднесеться нова, сильніша Польща.

До шікаґовського середмістя або „луп" заїжджає денно 145 тисяч автомобілів, що привозять туди чверть міліона людей до праці, або по закупи. Авта ці остаються в середмісті пересічно по 8 годин, і для їх ужитку є в місті 193 спеціяльні площі та 44 ґаражі, що можуть примістити всього половину згаданих авт. Друга половина мусить лишати свої авта на вулицях у районах, де це вільно робити. Інші комунікаційні середники привозять до середмістя 593 тисячі осіб денно, а це: трамваї 235, надземні залізниці 205, залізниці 99 автобуси 54 тисячі осіб. Разом у середмісті перебуває один міліон людей, котрі до нього нормально не належать, бо в ньому не живуть.

Литовська кольонія святкувала 22-гу річницю незалежности Литви в суботу і неділю, 17-18 лютого. На свято прибув литовський амбасадор з Вашингтону, полковник Задейкіс.

У святочному рефераті п. Задейкіс підчеркнув, що саме цього року перший раз литовський нарід святкує згадане свято і в столичному місті Литви, Вильні, яке Литва одержала по розборі Польщі на основі мирового трактату з Москвою з 10 жовтня 1939. Міністер висловився дуже прихильно про союз Литви з Совєтським Союзом, та сказав, що Литва вірить Москві, що та додержить слова і ненарушить незалежности Литви. А проте на святі незалежности Литви, що відбулося цього року в середмісті, на 32 Вест Рендолф Стріт, не було більше як 800 литовців, хоч литовська громада в нашому місті вдесятеро більша від української. Деякі з литовців думають, що Литва перестала істнувати як самостійна держава; відзискала Вильно, та стратила самостійність, хоч литовський міністер цьому заперечував.

Молоді спортовці У. Н. Союзу тепер у нас дуже чинні. Дружина кошикового мяча вправляє і грає з чужинецькими дружинами, бо в околиці нема інших дружин У. Н. Союзу. Хлопці числять на це, що дозволять їм грати з Дітройтом, або Клівлендом. Спортова дружина У. Н. Союзу має добрих приятелів, братів Оленців, які матеріяльно помагають дружині, а які все інтересувалися спортом і були основниками ріжних спортових дружин і ігрищ. Брати Іван і Андрій Оленці купили дружині нові уніформи.

Жіноча дружина кошикового мяча з 125-го відділу У. Н. Союзу також вправляє, та її надії на виступ серед українського загалу ніякі, тому, що нема того роду дружин серед наших людей в Америці. Зближається весняний сезон, а з ним і час на бейзбол, тому спортовий директор У. Н. Союзу, п. Осип Войцеховський, в неділю, 18 лютого, відвідав молодечі відділи У. Н. Союзу в Джолієн і Іст Шікаґу, Індіяна, щоб на місці переконатися про спортову вартість молодечих відділів, щоб на основі цього можна виробити плян спортових змагань на 1940 рік. В Джолієті приявиться в міжчасі „пінакел турнамент".

Шікаґо має 11,240 адвокатів, а та професія щорічно зростає. В 1914. році було тут 5,000, у 1924 році 6,250, у 1934 році 9,300 адвокатів. Значить, у часі, коли населення міста зростає річно на 16 відсотків, адвокати зростають на 49 відсотків. Образово воно виглядає так, що на кожну новонароджену дитину родиться в Шікаґу аж три нові адвокати.

Передконгресова гарячка ще не розвинулася в нас до бажаної висоти. Причини цього належить шукати в тому, що люди досі не знають іще як, де і коли буде конгрес, тому й не спішаться. Як „Обєднання" скликало конгрес і відразу назначило реченець, то відразу почався й рух, бо, ніде-правди діти, народне життя тепер трохи завмерло. Будучи в ріжних наших товариствах, я переконався, що люди досі не знають, що має робити цей конгрес, нащо його скликується і т. п. Є й такі, що кажуть, та „там без нас обійдеться, бо до Ню Йорку нам далеко, шкода грошей" і т. п. Щойно коли людям вияснится справу, вибирають делеґатів одноголосно, а навіть через акламацію. Та треба, щоби було в товаристві кількох розумніших, а при тім упертих людей, бо коли мова про таку важну справу як висилка делеґатів на Конґрес, то треба бути впертим. Дотепер вибрали у нас делеґатів: братство св. Степана, 221-ший відділ У. Н. Союзу, який висилає на конгрес свого предсідника, п. Ф. Васильовського, й українська громада на Борнсайд, яка на вборах у неділю, 18 лютого, вибрала від себе двох делеґатів: парохіяльного вчителя п. В. Запухляка, бувшого старшину У. Г. Армії, і п. О. Цвяна, знаного в громаді „ріел-естейтмена" і відомого українського „політикера" з демократичної партії. Завдяки праці п. Цвяна, українці в згаданій місцевості контролюють кілька виборчих округі і за це мають усе кілька „джабів". З Шікаґа поїде на конгрес коло 20 людей, як справа піде так, як іде досі. Це дуже велике число, коли зважити, що Шікаґо має на всякі українські конгреси чи манifестації їздити на Схід. Кажуть люди, щоби бодай вибрати середину, Пітсбург, а то все Ню Йорк, або коло нього, а притім пророкують, що якби так Ню Йоркові прийшлося їздити до Шікаґа, то шікаґовські конгреси були би дуже бідненські. Звичайно, люди не знають завзятих нюйорчан!

(Кінець буде).

ПЕРЕД СПІВОМ ТРЕБА ПОСТИТИ

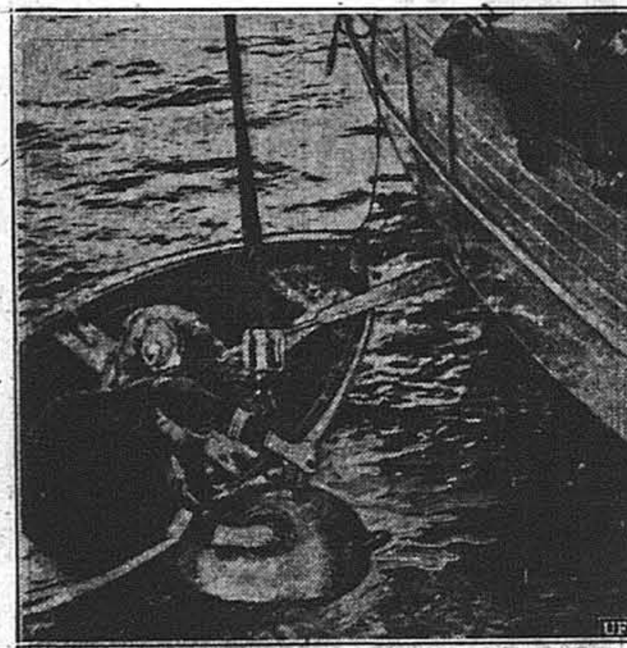
Коли маєте виступати зо співом на концерті, то пропустіть хоч одну їжу. Коли маєте співати перед полуднем, то не снідайте; а коли увечір, то не вечеряйте. От випийте собі горнятко молока, коли молоко вам не шкодить, і будьте тим вдоволені, поки не виконаєте своєї точки на програмі. А тому не добре обідатися перед виступом зо співом, бо коли багато енергії тіла зосередиться на травлення, то людина стає напів оспалою та млявою. А в такому настрою неможливо ані добре думати, ні говорити, ні співати. А крім того, коли наїсться бараболь, хліба, чи якої іншої поживи, що має в собі багато крохмалю, то на травлення такої поживи піде дуже багато води. І тому підчас співу може стати дуже сухо в горлі.

— Обвинувачений, чи признаєте вкінці вашу вину?

— Ні, пане суддя, промова мого оборонця переконала й мене, що я невинний.

ШВЕДСЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ ПРИ ФІНСЬКІЙ АРМІЇ.

НЕБЕЗПЕЧНА РОБОТА.

Десь на морю офіцир німецької фльоти, виловивши з моря пливаючу бомбу, пробує вимінити з неї апарат, котрий при потрясенні бомби спричиняє її вибух. Якби він зробив один необережний рух, то він і його товариші вилетіли би в повітря. Світлина пропущена німецьким цензором.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ШННИК КНИЖОК.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

НЮ БРОНСВИК, Н. ДЖ.

Організаційні збори.

В неділю, 18 лютого ц. р., за покликом відділу 353 УНС з Ню Бронсвик відбулись у нас перші організаційні збори з нагоди передконвенційної кампанії. Збори відкрив секретар відділу, п. Василюк і, представляючи ціль зборів, попросив до слова приявного п. В. Загаевича, організатора У. Н. Союзу. П. Загаевич так добре вияснив справу Союзу, ріжниці його грамот і грамот чужих компаній, що коли другого дня зійшлися люди знов на збори, то вписалось багато нових членів, головно молоді. Такі союзовці вписали до У. Н. Союзу своїх дітей: Адам Лех, Олекса Грабський, Яків Павлина, Филип Коць, Василь Дмитрів, Осип Куцак, Василь Бідік, Володимир Причимак і багато інших. Це є найкращий доказ, що такі повчальні збори приносять користь організації. Всі тепер дуже добре знають, що таке Батько Союз та які користі він для української суспільности приносить. П. Загаевич зокрема підкреслив потребу приєднувати до Союзу молодь, бо там є її будучність. Також накликували до вступлення приявний п. Дембіцький і п. Бакуменко. Збори закінчив предсідник побажанням, щоб новостворений молодий відділ існував та розвивався, зберігаючи ті ідеали, які принесли з собою до Америки їх батьки. Ню Бронсвик і околиця, коли не випередить у своїй роботі інші місцевості, то бодай удержаться на тім самім рівні.

Н. Василюк,
голова зборів.

ШРІТ, ЩО РОЗПЛИВАЄТЬСЯ У ВОДІ.

Що року в Америці гине страшенно багато диких качок та гусей не тільки від пострілення шротом, але й від зїдження шроту. Коли стрілити з рушниці над озером, то шріт осідається на дно озера, в намулі. А коли дикі качки та гуси жирують, то проликають багато одробин шроту з поживою, яку знаходять на дні озера при березі. А шріт у середині качки починає хемічно розкладатися й загоювати качку. Вистає шість шротових одробин, щоб зовсім затруїти качку. Така качка гине. Тому два професори Міннесотського університету, доктори Р. Л. Давдел і Р. Дж. Грін, придумали недавно такий шріт, що коли впаде у воду, то до доби починає хемічно розкладатись і скоро зовсім щезає. Такий шріт зроблений з сплаву олова й магнезії: має 98 процентів олова й тільки 2 проценти магнезії.

ОСНОВНИК ДЖАЙНІЗМУ

Живе в Індії понад міліон людей, які належать до релігії, що називаємо її джайнізмом. Більшість членів цієї релігії занимається торговлею. Знаходимо джайнів і на інших важних становищах Індії. Тож коли джайни звичайно визначаються в житті, то мусять вони мати таку науку, що їх робить більш активними та підприємчивими, як інші люди. І власні в чім сила джайнів?

Основник джайнізму жив у 6-му віці перед Христом. Був старшим сучасником Будди. І подібно, як Будда, був з княжого роду. Та туга за пізнанням тайни життя-буття пігнала його на пустиню, як пустельника.

Жив він так серед глибоких думок кілька років, аж поки не прийшов до просвітління, в якому пізнав саму суть життя. І від того часу він почав навчати, що людина є тим, що оживляє неживу матерію тіла, і що ціль людини є бути якнайбільш оживленою. Та ціль самої сути людини (тобто душі) є перемагати обмеження мертвої частини природи, аж поки зовсім не стане вільною. Значить, що людина може перемогти всі перепони обмеження власною своєю волею. Іншими словами, основник джайнізму, Магавіра, навчав, що кожна людина може стати переможцем (джіном або джайном) свого обмеження.

Тож, як бачимо, саме слово „джайн" значить „переможець". Значить, джайни, то переможці. Перемагають поняття, що людина повинна жити якнайповнішим життям і йти від перемоги до перемоги, є тією силою, що робить джай-

ків замітнішими та здібнішими, як інші люди. Вони — переможці. Перемагають постійно свої немочі і так усе вище та вище підносяться понад рівень звичайнійних людей. От і у жидів почуття, що вони є „Богом вибраним народом" спонукує, щоб вони справді перевищали своїми ділами інших людей. Подібна сила вивищила понад народи Індії і 100 тисяч парсів.

Та й ми, українці, були б дійсно великим народом, коли б у нас було багато таких осіб, щоб усією силою прагнули й старалися стати великими людьми.

ЩОБ МОЖНА ЛІТАТИ ВИСОКО

Найвигідніше булоб літати дуже високо понад хмари. Коли летіти яких пять-шість миль над поверхнею землі, то там ані хмар нема на заваді, ані так званих „повітряних торб", де повітря дуже розріджене і літак через те наче падає час від часу. А що повітря багато рідше пять-шість миль над землею, як при землі, то літак і скоріше летить. Та високому літанню стоїть на перешкоді саме те, що повітря там таке розріджене, що летун має замало кисня і дістає заворот голови. Щоб цьому запобігти, американець Ото Г. Отерсон придумав такий збірник із стисненим киснем для літаків, що коли літак піднесеться дві милі над землею, то автоматично із збірника почи-

нає доплививати потрібна скількість кисня. І що вище літак підноситься, то більше кисня доплиьває до кабіни, де сидить летун.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

✝

У суботу, 24. лютого 1940., помер по довгій недузі в Джемейці, на Лонг Айленді, відомий український громадянин і бизнесмен

ЮЛІЯН КУЗІВ.

Покійний родився в селі Чорнолізці, повіт Товмач, Західня Україна, в 1881. році. Мав при смерті 58 літ.

Він був власником кушнірського бизнесу в Ню Йорку.

Він був членом багатьох українських товариств і щиро жертвував на народні цілі.

Оставив вдову Софронію й дітей: Йосифа, Емілію Ревюк і Станислава.

Похорон відбудеться в вівторок, 27. лютого, в 9:30 рано з дому жалоби, 8779 — 146 вул. у Джемейці, Лонг Айленд, на цвинтар Кальварія при Квінс Булвард, Лонг Айленд.

ЩО ВАРТ ПАРКИ ВЕЛИКОГО МІСТА?

Президент паркової комісії міста Ню Йорку каже, що парки того міста представляють вартість півтора міліона долярів.

Ці парки ще далі зростають; останніми кількома роками додано до них 6,000 акрів.

ПОДОРОЖНІЮТЬ ЦИТРУСОВІ ОВОЧІ

Лиха погода наробила шкоди в садах у Флориді й Тексасі. Заповідають, що у звязку з цим подорожніють у найближчих днях помаранчі, цитрини й грейпфрути.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ (100)

З чорною гривою, розвіяною вітром з бігу, з реоздзявленою пащею, з яснючими розяреними очима, величезний нетровий звір скочив блискавкою на Д'Арнота. Нагло великан Ратору подався вперед і відкинув француза на бік. „Зробіть мені місце, Павле Д'Арноте!"

Ступаючи низько, Юкаг приклякнув на одно коліно і загородив дорогу наступаючому львові. Швидко він устромив держак своєї списи в землю, а вістря наставив до грудей льва. В хвилині наскоку льва на вістря списи Юкаг відскочив і перевернувся на землю.

Великий звір наткнувся на вістря списи і впав на землю, качаючись і стогнучи в передсмертних судорогах. По хвилині, ричачи з болю, лев сконав. „Це було знамените, мій друже! З такою вправою, Юкаг, ми не боїмося ніяких звірів", закричав Д'Арно.

Раторіянець відповів понуро: „Звірів я не боюся. Але таке поведення не забезпечить нас від слонів Тору. Сторожі Тору вже знають про нашу втечу і вони будуть нас шукати. Наші небезпеки, Павле Д'Арноте, щойно почались!"